

механізму правового регулювання застосування відповідальності у сфері освіти.

Пропонується удосконалити поняття академічної відповідальності, переглянути перелік видів порушень академічної доброчесності та доповнити його зокрема реплікацією, змовою, саботажем тощо.

Презюмується, що чіткий законодавчий підхід до розуміння академічної відповідальності формуватиме не лише уявлення про настання відповідальності за власні дії, в тому числі за їх наслідки у майбутньому, а й зумовить формування у свідомості суспільства розуміння принципів і функцій, форм реалізації та видів, витоків і розвитку академічної культури, соціальної поведінки тощо.

Література:

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 05.04.2021 р.).
2. Cavanillas, S. Cyberplagiarism in University Regulations. In R. Comas, J. Sureda (coords.). —Academic cyberplagiarism [online dossier]. Digithum, 2008, 10. P.19-28. URL: <http://www.uoc.edu/digithum/10/dt/eng/cavanillas.pdf> (дата звернення: 05.04.2021р.).
3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням відкритого акціонерного товариства «Всеукраїнський Акціонерний Банк» щодо офіційного тлумачення положень пункту 22 частини першої ст. 92 Конституції України, ч. 1 ст. 38 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про відповідальність юридичних осіб) від 30.05.2001 року справа № 7-рп/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-01#Text> (дата звернення: 06.04.2021 р.).
4. Накази МОН: URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-nagoloshuye-na-neuhilnomu-dotrimanni-zakonodavstva-pid-chas-organizaciyi-osvitnogo-procesu> (дата звернення: 06.04.2021 р.).

ДО ПИТАННЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Похиленко І. С.

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри політичних наук і права

Київського національного університету будівництва і архітектури

м. Київ, Україна

Останнім часом багато уваги приділяється академічній доброчесності. Такий інтерес дослідників різних країн світу та різних сфер наукової діяльності пояснюється стрімким розвитком технологій

передання інформації, розвитком науки, та необхідністю швидкого обміну новими знаннями.

Розпочинаючи дослідження в цьому напрямку слід згадати Етичний кодекс вченого України, який був схвалений на загальних зборах Національної академії наук України 15 квітня 2009 р. В цьому кодексі були визначені загальні принципи роботи вченого, відповідно до яких учений має забезпечувати бездоганну чесність і прозорість на всіх стадіях наукового дослідження та вважати неприпустимим прояви шахрайства, зокрема фабрикування та фальшування даних, піратства і плагіату. Неприпустимим є намагання керівних осіб упереджено впливати на характер отримуваних в дослідженні даних і висновків. Учений служить лише об'єктивній істині. Згодом, ці положення були відображені в положеннях Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», відповідно до яких академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Крім того, відповідно до ч. 3 статті 32 Закону України «Про вищу освіту» заклади вищої освіти зобов'язані вживати заходів, у тому числі шляхом запровадження відповідних новітніх технологій, щодо запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових роботах наукових, науково-педагогічних, педагогічних, інших працівників і здобувачів вищої освіти та притягнення їх до дисциплінарної відповідальності. В зв'язку з чим виникає питання, чому не дивлячись на дисциплінарну відповідальність здобувачі вищої освіти вдаються до списування або купівлі різних робіт, які повинні робити самостійно?

З цією метою було створено анкетування. Проходило дослідження через мережу інтернет, шляхом відповідей на анкету створену за допомогою Google форми. Станом на 9 квітня 2021 року у інтернет-опитуванні взяло участь 106 осіб, з них 68 % жінки і 32 % чоловіків, це представники із 16 закладів вищої освіти, із 17 спеціальностей. Перед респондентами було поставлено ряд питань. Одне з них було сформульоване наступним чином: «Як Ви думаєте, чому студенти вдаються до списування або купівлі різних робіт, які повинні робити самостійно?»

Відповіді зображені на рисунку 1 розподілились наступним чином, 19,8 % – тому, що купити чи списати потрібну роботу дуже просто і доступно; 32,1 % – тому, що студенти не бачать зв'язку між цими завданнями та їхньою майбутньою професією; 38,7 % – тому, що у студентів немає часу виконувати всі роботи, які від них вимагають; 8,5 % – тому, що студенти впевнені, що нічого їм за списування не буде; 0,9 % – все разом.

Як Ви думаєте, чому студенти вдаються до списування або купівлі різних робіт, які повинні робити самостійно?

106 ответов

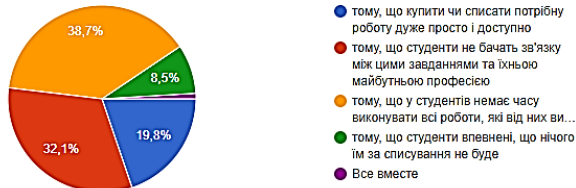


Рис. 1. Студентські відповіді, щодо можливості списати чи купити роботу

На жаль, лише половина опитаних знайомі з положеннями Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 року, а що вже говорити про лист МОН № 1/9-650 від 23.10.18 року «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти» (Лист МОН, 2018). Відповідно до зазначених рекомендацій стійкою перепорою до розвитку навичок доброго академічного письма в Україні є традиція неякісних, несумісних із кращим світовим досвідом і вимогами практик академічного письма. Тиск цих традицій суттєво загальмовує поширення кращих практик академічного письма в Україні як серед дослідників і викладачів, так і серед студентів. Викладачі часто навчають студентів тих самих навичок виконання письмових робіт, якими володіють самі. Окремі курси академічного письма для студентів та аспірантів є сьогодні радше винятком, ніж правилом. Традицію навчання студентів академічного письму слід формувати, починаючи з моменту їх вступу до ЗВО. Необхідно наголошувати на різниці між шкільним письмом та письмом академічним щодо вимог, щодо оформлення думок, публічних виступів, візуальних презентацій тощо. У Київському національному університеті будівництва і архітектури цьому питанню приділяється значна увага. Так, в багатьох робочих програмах навчальних дисциплін [1, с. 39] та картах дисциплін (силабусах) [2, с. 19] прописана політика щодо академічної доброчесності. Відповідно до якої списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування. Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання

оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах наукових конференцій та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат. Крім того, розроблена та викладається дисципліна «Академічна доброчесність та академічне письмо» [3, с. 3], метою якої є вдосконалення академічної культури, практичних навичок усного й писемного мовлення аспірантів, необхідних для створення конкурентоздатних академічних текстів широкого профілю як невід'ємної частини системи компетенцій науковця або працівника сфери високотехнологічної індустрії.

Підсумовуючи викладене, можна прийти до висновку, що в українському законодавстві відбувається розвиток правових засад академічної доброчесності, основною метою якої є забезпечення довіри до результатів навчання та наукових досягнень. Все це характеризується поєднанням моральних і правових засад, наявністю учасників освітнього процесу, сферою застосування (навчання, викладання, наукова діяльність), за порушення якої, може бути застосована відповідальність, в тому числі специфічний вид відповідальності – академічний.

Література:

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Адміністративне право» для студентів всіх форм навчання. Спеціальності 081 «Право», спеціалізації «Будівельне та містобудівне право»./ Розр. І.С. Похиленко. – Київ, 2020. – 45 с. Режим доступу: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/116892/mod_resource/content/1/roboc_ha_programa_081_2020-21.pdf

2. Карта дисципліни (силабус) «Інвестиційне право» для студентів всіх форм навчання. Спеціальності 081 «Право», спеціалізації «Будівельне та містобудівне право»./ Розр. І.С. Похиленко. – Київ, 2020. – 21 с. – Режим доступу: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2021/01/ВК-Інвестиційне-право-Си́лабус-2020-2021.pdf>

3. Робоча програма навчальної дисципліни «Академічна доброчесність та академічне письмо» для усіх спеціальностей./ Розр. Л.Ю. Дикарева, Н.П. Антоненко. – Київ, 2019. – 45 с. – Режим доступу: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/93354/mod_resource/content/0/3Н-03_РП_Академічна_доброчесні́ст__та_академі́чне_пис_мо.pdf